

POOBIRALNI UKREPI V NASADIH JABLAN

september 2026

Priporočila pripravili

Skupina za sadjarstvo pri JSKS: mag. Urška Cvelbar, Tanja Baškovč, Andrej Soršak, Gašper Gomiljšek, Alenka Caf, Miran Torič, Teja Hladnik, Tone Pečarič, mag. Urška Klančar, Ana Leskovšek, dr. Anka Čebulj
JSZVR: Alenka Ferlež Rus, mag. Boštjan Matko in mag. Jože Miklavc.

POOBIRALNI UKREPI V NASADIH JABLAN

Letošnje leto v kmetijski pridelavi zaznamujejo izrazito neugodne vremenske razmere, ki so v večjem delu Slovenije povzročile občutno škodo na kmetijskih kulturah, tudi v sadjarstvu. Že v zgodnjem spomladanskem obdobju so nadpovprečno visoke temperature pospešile razvoj rastlin in povzročile zgodnejši začetek vegetacije. Posledično so bile številne sadne vrste v času kasnejših ohladitev in nizkih temperatur bistveno bolj izpostavljene poškodbam zaradi pozebe, še posebej v zatišnih legah.

Že v začetku maja pa so se pojavila prva neurja s točo, ki so bila celoten maj in junij zelo pogosta in so ponekod popolnoma uničila pridelke. Dodatno pa je že od zgodnje pomladi na večjem delu Slovenije prisotna negativna vodna bilanca, saj so bile padavine več tednov občutno manjše od potreb rastlin. Sušne razmere pa so se iz tedna v teden stopnjevale.

V juliju in avgustu se je stanje dodatno poslabšalo. ARSO je na večjem delu Slovenije beležil zelo nizko vodnatost rek in nadaljnje zmanjševanje razpoložljivih vodnih virov, kar potrjuje dolgotrajnost in intenzivnost sušnega obdobja. Ob pomanjkanju padavin so bile dnevne temperature pogosto visoke, izhlapevanje pa je močno preseglo količino prejetih padavin, zaradi česar se je primanjkljaj vlage v tleh še povečeval.

To se odraža tudi v fiziologiji dreves. Zaradi visokih temperatur in pomanjkanja vode so plodovi slabo priraščali, na številnih plodovih se kažejo znaki sončnih ožigov, prihaja do prisilnega dozorevanja. Vse to pa seveda močno vpliva tudi na diferenciacijo in razvoj cvetnih brstov za prihodnje leto.

Kljub temu, da je v tem času delovna obremenitev velika, moramo pogled že usmeriti v naslednje leto. Drevesa so od nenehnih stresov izčrpana, zato ne bo odveč ponoviti kak že pozabljen star nasvet. Pri Javni kmetijski svetovalni službi v sodelovanju z Javno službo zdravstvenega varstva rastlin smo pripravili nekaj nasvetov za letošnjo jesen.

1. Rez po obiranju

1.2 Rez vrhov

V času med obiranjem ali po obiranju je pri močno rastočih drevesih priporočljivo opraviti osvetlitveno rez oziroma rez vrhov.

Pri **zelo bujno rastočih nasadih (večina letošnjega prirasta nad 50 cm)** je priporočljivo vrhove porezat **takoj po obiranju**. Če se rez izvede **zgodaj**, dokler je listje še **aktivno**, se lahko doseže **opazno zmanjšanje rasti**.

Izkušnje kažejo, da dobra osvetlitev spodbuja kakovost cvetnih brstov (zmanjšuje tveganje pozebe). Pomembno je odstraniti enoletne pokončne poganjke in v zgornjem delu drevesa odstraniti tudi 2–3 večje veje. V obdobju, ko je drevo olistano, so problematična območja bolj vidna.

Priporočilo za leto 2026

Glede na letošnjo sušo in velik stres, naj se jesenska rez izvaja samo na res bujnih drevesih. Predvsem na drevesih, ki so bila brez plodov že od pomladi (zaradi pozebe ali alternance) ali zelo bujnih drevesih v dobro oskrbovanih nasadih.

Po posvetu s prof. dr. Veberič

Pri **okužbah z rakom** je treba ukrepe rezi izvajati **samo v suhem vremenu** in sproti razkuževati orodje.

1.2 Strojna rez dreves

Strojna rez dreves je učinkovit način za **povečanje delovne učinkovitosti**. Zgodnja rez jeseni **zmanjšuje rast in olajša ročno korekcijsko rez** v zimskih mesecih. Pri **šibki rasti** in velikem stresu tekom rastne sezone se lahko **strojna rez opusti** oziroma omeji le na določene dele drevesa.

Različni termini strojne rezi – primernost in vpliv na rast in rodnost

Čas rezi	Rast in rodnost	Rezultat
Zima (januar / februar)	v šibko rastočih nasadih z dobrim rodnim nastavkom, redno ali v 2–3-letnih presledkih	Spodbuja rast
Rdeči brst (= mišje uho – začetek brstenja)	v srednje do močno rastočih nasadih z dobrim rodnim nastavkom (mišje uho) do zmernim rodnim nastavkom (brst / rdeči brst) oz. z možnostjo pozebe (brst)	Vzpodbuja rodni nastavek + zavira rast v naslednjem vrstnem redu: cvet → rdeči brst → zeleni brst → mišje uho
8 do 12 listov (Lorette)	pri poškodbah zaradi pozebe v času cvetenja; rez se prestavi na konec maja / začetek junija	Močno vzpodbuja rodni nastavek + zavira rast
Po obiranju (od sredine septembra do konca oktobra)	v srednje do močno rastočih nasadih z zanesljivim rodnim nastavkom; brez težav z rakom	Vzpodbuja rodni nastavek + zavira rast; dodatna rez enostavna in učinkovita

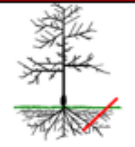
1.3 Rez korenin

Rez korenin je učinkovit ukrep za **zmanjšanje rasti dreves** v kombinaciji z drugimi ukrepi umirjanja rasti.

Rez korenin, opravljena **pozno jeseni (od oktobra dalje)**, deluje nežno in nima negativnih vplivov na **velikost plodov** ali **oskrbo z vodo v naslednjem letu**.

Če so **pogoji za vožnjo po nasadu** ustrezni, se lahko rez korenin (zlasti v **preveč rastočih nasadih**) izvede tudi **novembra ali decembra**.

Izvajanje rezi **jesen** ne predstavlja **nevarnosti** za **poškodbe** zaradi suše.

Učinek zmanjšanja rasti korenin glede na čas		
+ srednje močno ++ močno +++ zelo močno		
Jesen	Način rezi korenin	Pomlad
+		+(+)
+(+)		++
++(+)		+++
+++		+++(+)

Gerhard Baab, AGROselection

Priporočilo za leto 2026

V letošnjem letu se jesenske rezi lotimo največ enostransko z navpično rezjo korenin pri zelo bujnih drevesih.

Po posvetu s prof. dr. Veberič

2. Talno gnojenje

2.1 Dušik

Tretji odmerek, 20 do maksimalno 40 kg čistega dušika na hektar, je namenjen jesenskemu dognojevanju jablan. Gnojenje mora biti opravljeno najkasneje do 15. oktobra, ko tudi začne veljati prepoved gnojenja z mineralnimi gnojili, ki vsebujejo dušik. Namenjeno je predvsem boljšemu skladiščenju hranilnih snovi za naslednjo pomlad. Gnojenje v oktobru je smiselno v nasadih jablan, kjer je v naslednjem letu pričakovati zaradi toletnega obilnega pridelka, visokih temperatur in daljših sušnih obdobji slabšo prehranjenost dreves in slabši rodni nastavek. **Če je jesen topla in vlažna, potem se v tleh, ki imajo nad 2,5 % humusa sprosti dovolj dušika za jesensko prehrano jablan.**

Odmerke dušičnih gnojil zmanjšamo oziroma izpustimo, če vitalnost drevesa in talne razmere to dopuščajo. Dušik v presežku ali pri podhranjenosti povzroča velike težave. Premalo dušika zelo hitro vpliva na zmanjšanje vitalnosti in nižje pridelke, medtem ko prinaša preobilje še več težav v obliki porušenega ravnovesja med rodnostjo in rastjo v prid bujnosti in slabši kakovosti plodov. Posledica preobilja z dušikom so nižje trdote plodov, slabša skladiščna sposobnost plodov, slabša obarvanost, nižja vsebnost kalcija v plodovih in nižja vsebnost sladkorjev oziroma manjša vsebnost suhe snovi.

Priporočilo za leto 2026

Zaradi razmer v letošnjem letu in nepredvidljivih odzivov rastlin, je letos bolj priporočljivo listno gnojenje jablan z UREO. Talno dodajanje dušika (s KANom) bi lahko po dolgi suši in z jesenskimi padavinami, povzročilo ponovno odganjanje. Vse to pa bo vplivalo na kakovost rodnega nastanka v naslednjem letu.

Po posvetu s prof. dr. Veberič

2.2 Kalij in fosfor

Gnojenje s **kalijem in fosforjem** naj bo izvedeno **na podlagi veljavne analize tal**. Gnojenje je možno **jesei ali spomladi** (pri **lahkih tleh** je **spomladansko gnojenje s kalijem** bolj priporočljivo).

Upoštevajte, da **presežek kalija** lahko **poveča pojav "stippe"** (grenke pege).

2.3 Organska gnojila

V kolikor tla in nasadi izkazujejo potrebo po dodatnem dušiku, je sedaj še čas za uporabo organskih gnojil (npr. kompost, hlevski gnoj, briketirana organska gnojila,...) Organska gnojila spodbujajo **življenjsko aktivnost tal** in **izboljšujejo njihovo strukturo**. Vsebnost hranil v teh gnojilih je **različna, pri čemer je potrebno upoštevati rezultate kemične analize tal**. Ker se organska snov počasi razkraja, bodo hranila na voljo spomladi. Priporočljiv čas uporabe organski gnojil je od septembra do sredine novembra, dokler tla niso zmrznjena in je še v tleh še nekaj biološke aktivnosti.

3. Foliarno gnojenje

Listno gnojenje je posebej priporočljivo za zagotovitev dobre oskrbe rastlin z mikroelementi.

Za dobro sprejemanje hranil je treba nanos opraviti **kmalu po obiranju**, dokler je listna masa še **aktivna**.

Spodaj so zbrani nasveti različnih strokovnjakov:

- **Foliarno gnojenje povzeto po prof. dr. Štampar:**

Po obiranju po potrebi dodamo P, K in N za boljšo diferenciacijo rodnih brstov (npr. 10 kg/ha MKP (0-52-34) + 10 kg/ha uree). Pred prvo temperaturo pod -2°C , pred odpadanjem listov, pozno jeseni (po 15. novembru) dodamo še 30 kg/ha uree + 1 kg/ha bora + 1 kg/ha Zn.

- **dr. Baaba, ki pa je podoben zgornjemu:**

V prvi polovici oktobra: 7 kg Urea+5kg MKP+1L BIO NPK

V drugi polovici oktobra: 5 kg/ha Zinksulfat (za kakovost brstov, odpornost na zimsko pozebo)

- **nasvet svetovalca Petra van Arkla:**

Priporoča se predvsem bor v odmerku 0,5 l/ha Bortraca dvakrat ali 1 l/ha enkrat, magnezijev sulfat v odmerku 7–12 kg/ha glede na velikost dreves ter cink v odmerku 0,5 l/ha Zintraca dvakrat ali 1 l/ha enkrat (pri sorti Gala samo enkrat 0,5 l/ha). Priporoča se tudi večkratno tretiranje s ureeo: najprej 7,5–10 kg/ha, nato po 7–10 dneh 10–15 kg/ha in še po 7–10 dneh 15 kg/ha. Med odpadanjem listja se opravi še eno tretiranje s 40–50 kg/ha uree (pri Gali samo enkrat 40–50 kg/ha), predvsem z namenom zmanjšanja nastanka askospor škrlupa.

Dušik

Poobiravno tretiranje z dušikom (1–2-krat po **15–25 kg/ha**) spodbuja **nastajanje rezervnih snovi** in boljšo prehranjenost brstov.

Uporaba je priporočljiva le:

- pri **zmerni do optimalni rasti**,
- **po zelo velikem pridelku**,
- pri **mladih nasadih**.

Prekomerna oskrba z dušikom jeseni spodbuja **ponovno rast**, **zmanjšuje odpornost proti zmrzali** in **povečuje rast dreves**.

VARSTVO JABLAN IN HRUŠK V JESENSKEM ČASU

V nasadih jablan in hrušk je priporočljivo izvesti zaključne ukrepe jesenskega varstva, namenjene zmanjšanju infekcijskega potenciala povzročiteljev jablanovega škrlupa in hruševega ožiga ter omejevanju populacije jabolčnega zavijača in marmorirane smrdljivke. S pravočasno izvedbo ustreznih ukrepov zmanjšujemo nevarnost pojava bolezni in škodljivcev v naslednji rastni sezoni.

Jablanov škrlup (*Venturia inaequalis*)

Pri zatiranju jablanovega škrlupa je potrebno upoštevati infekcijski potencial bolezni in vremenske razmere v zimskem obdobju (število dni s snežno odejo). V primeru, da je v jesenskem času na listju več kot 10 % poganjkov (»bohotivk«) okuženih z jablanovim škrlupom, lahko pričakujemo visok infekcijski potencial bolezni oziroma množične izbruhe askospor, ki v obdobju primarnih okužb predstavljajo glavni vir novih okužb z jablanovim škrlupom.

Za zmanjševanje infekcijskega potenciala jablanovega škrlupa v času odpadanja listja priporočamo:

- foliarno uporabo UREE, kot je navedeno pod točko 3;
- mehansko oz. strojno odstranjevanje odpadlega listja izpod krošenj ter njegovo mulčenje, kar dodatno pospeši razgradnjo listja in zmanjša količino prezimitvenega inokuluma; Omenjeni ukrep se lahko izvede tudi v pomladanskem obdobju.
- uporabo bakrovih pripravkov

Hrušev ožig (*Erwinia amylovora*)

V jesenskem obdobju so ukrepi za obvladovanje hruševega ožiga usmerjeni v zmanjševanje prezimitvenega infekcijskega potenciala bakterije *Erwinia amylovora*. Bakterija prezimuje predvsem v okuženem lesu in rakastih ranah, zato imajo v tem obdobju ključno vlogo:

- redno pregledovanje nasadov in odstranjevanje okuženih delov rastlin v suhem vremenu;
- uporaba bakrovih pripravkov.

Pri opravljanju sistematičnih pregledov je potrebno najprej označiti okužena dreves in nato odstraniti posušene in okužene poganjke ter veje. Rez se izvede **40–50 cm pod vidno mejo okužbe v zdrav les**. Orodje je potrebno razkuževati, predvsem pri prehodu med okuženimi in zdravimi drevesi. Odrezani okuženi material se odstraniti iz nasada in ustrezno uničiti.

Uporaba bakrovih pripravkov

V času **intenzivnega odpadanja listja** priporočamo uporabo registriranih bakrovih pripravkov, saj na poganjkih jablan in hrušk nastajajo številne sveže rane, ki predstavljajo možna vstopna mesta za povzročitelje bolezni. Škropljenje v tem obdobju prispeva k omejevanju okužb s povzročitelji bolezni lesa ter k zmanjševanju infekcijskega potenciala jablanovega in hruševega škrlupa. Bakrovi pripravki imajo hkrati tudi baktericidno delovanje in lahko prispevajo k zmanjšanju tveganja za okužbe z bakterijskimi povzročitelji, med njimi tudi bakterije *Erwinia amylovora*, povzročiteljice hruševega ožiga.

Priporočamo uporabo enega izmed bakrovih pripravkov, navedenih v preglednici.

Preglednica : Registrirani pripravki na osnovi bakra za jesensko varstvo jablan in hrušk

Fitofarmacevtsko sredstvo	Aktivna snov	Odmerek kg/ha
CUPRABLAU-Z 35 WG	bakrov oksiklorid (35%)	3
CUPRABLAU-Z 35 WP	bakrov oksiklorid (35 %)	2,5
NORDOX 75 WG	bakrov oksid (75%)	1 – 1,6

Bakrove pripravke priporočamo **uporabiti v času intenzivnega odpadanja listja**, ko so **temperature zraka nad 0 °C**. Aplikacija pri temperaturah pod lediščem lahko poveča tveganje za pojav fitotoksičnih poškodb. Vsi navedeni pripravki so dovoljeni tudi v ekološki pridelavi jablan in hrušk.

Več informacij o boleznih je na voljo na naslednjih povezavah:

[Jablanov škrlup – opis bolezni in priporočila za obvladovanje](#)

[Hrušev ožig – priporočila za obvladovanje](#)

Jabolčni zavijač (*Cydia pomonella*)

V letu 2026 smo na opazovanih sadjarskih lokacijah beležili kontinuirane in številčne ulove metuljev tako prvega kot drugega rodu jabolčnega zavijača.

V nasadih z izrazito povečano populacijo in večjim obsegom poškodb je v jesenskem obdobju smiselna uporaba entomopatogenih ogorčic. Ukrep je namenjen zatiranju zapredenih gosenic v diapavzi, ki prezimujejo pod lubjem in v drugih zaščiteneh mestih. Aplikacijo je priporočljivo izvesti jeseni, dokler so temperature zraka še nad 10 °C in so zagotovljene ustrezne vlažnostne razmere za delovanje ogorčic.

Več informacij o jabolčnem zavijaču je na voljo na naslednji povezavi:

[Jabolčni zavijač – opis škodljivca in priporočila za obvladovanje](#)

Marmorirana smrdljivka (*Halyomorpha halys*)

V zadnjih letih v nasadih jablan in hrušk opazamo vse več poškodb plodov, ki jih povzročajo stenice, med katerimi je gospodarsko najpomembnejša marmorirana smrdljivka (*Halyomorpha halys*). V tem obdobju so v nasadih prisotni predvsem odrasli osebki in ličinke višjih razvojnih stadijev.

Odrasle stenice se pred prezimovanjem ne pariyo. V septembru se začnejo zbirati in iskati primerna prezimovališča v stanovanjskih in gospodarskih objektih, pod lubjem, v naravnih razpokah ter drugih zaščiteneh mestih, kjer prezimijo v stanju diapavze.

Za zmanjšanje številčnosti prezimujoče populacije priporočamo uporabo pasti za množični ulov. Pasti namestimo od druge polovice septembra dalje na rob nasada ali v njegovo neposredno bližino, nikoli pa v notranjost nasada. Z množičnim ulovom lahko prestrežemo

večje število odraslih stenic med selitvijo v prezimovališča in tako zmanjšamo številčnost populacije, ki bo spomladi ponovno naselila sadovnjake.

Enak ukrep je smiselno izvajati tudi spomladi, ko odrasle stenice zapuščajo prezimovališča in se ponovno selijo v nasade.

Pasti za množični ulov lahko izdelate tudi sami. Navodila za izdelavo so na voljo v videoposnetku [Izdelava pasti za množični ulov](#).

Več informacij o marmorirani smrdljivki je na voljo na naslednjih povezavah:

[Marmorirana smrdljivka – opis škodljivca in priporočila za obvladovanje](#)

[Strokovna priporočila za obvladovanje marmorirane smrdljivke](#)

Aktualne informacije o posameznih ukrepih in optimalnih terminih njihove izvedbe spremljajte v [prognostičnih obvestilih Javne službe zdravstvenega varstva rastlin](#).

